

ний план, 5) план індивідуальної підготовки учнів (для груп підвищення спортивної майстерності і груп спорту вищих досягнень).

Висновок

Отже, ідея відновлення та популяризації державної національної спортивної гри “Ойна”, реалізувалась планом по розповсюдженню самої гри та її елементів шляхом введення у шкільну програму “Спортивна підготовка. Ойна” циклу “Фізичне виховання і спорт” для 5–12 класів закладів середньої освіти з інтегрованою програмою поглибленого вивчення предметів. Запровадження даної програми стало можливим у зв’язку з налагодженням співпраці між Федерацією “Ойни” Румунії та Міністерства освіти, науки та інновації.

Крім того, до передумов реалізації цієї програми необхідно віднести історичну популярність та ступінь розповсюдження гри в Румунії, а також регламентування організації занять, уроків та тренувань на законодавчому рівні.

1. Legea nr. 69/2000, legea educatiei fizice si sportului, consolidata 2009. Monitorul Oficial. Partea I. nr. 200. 9 mai 2000.
2. Nicolae Postolache: Fascinația oinei jocul românilor de pretutindeni, Editura Profexim, București, 2009.
3. Redescoperiți și învățați sportul nostru național oina. Available from: <http://froina.ro/istoric/istoria-jocului>.
4. Programe școlare. Pregătire sportivă practică (incepători / avansați / performanță). Oina. Anexa nr.2.26 la Ordinul ministrului educației, cercetării și inovării nr.5098/09.09.2009. București, 2009. 15 p. P. 2.

Цитування на цю статтю:

Цибанюк ОО, Богданюк АМ. Генезис та особливості реалізації національної програми Румунії “відкрий для себе ойну” у фізичному вихованні школярів. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Берез 26; 33: 114-119

Відомості про автора:

Цибанюк Олександра Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

e-mail: molodost.cv@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5367-5747>

Богданюк Антоніна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

e-mail: a.bohdanyuk@chnu.edu.ua

<https://0000-0001-8485-9987>

Information about the author:

Tsybaniuk Oleksandra Oleksandrivna – Candidate of Science (Education), Associate Professor (Ph. D.), Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraina)

Bohdaniuk Antonina Mykolaivna – Candidate of Science (Education), Associate Professor (Ph. D.), Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraina)

УДК 373.3.016: 792.8

doi: 10.15330/fcult.33.119-124

Наталія Чупрун

УМОВИ ФОРМУВАННЯ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ХОРЕОРГАФІЇ

Стаття присвячена вивченню проблеми формування координаційних здібностей у дітей молодшого шкільного віку засобами хореографії. Мета роботи – розкрити оптимальні педагогічні умови формування основних компонентів координаційних здібностей у дітей молодшого шкільного віку в процесі занять хореографією. Методи і організація дослідження: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та передової педагогічної практики, методи математичної статистики. Дослідження проводилося на базі ЗОШ №7 м. Переяслав-Хмельницький, в експерименті взяли участь 59 дівчаток і 62 хлопчики молодшого шкільного віку. В статті висвітлені оптимальні педагогічні умови для ефективного

формування основних компонентів у структурі координаційних здібностей дітей 6-9 років з урахуванням особливостей їх вікового та статевого розвитку. Визначено, що однією із головних педагогічних умов формування координаційних здібностей молодших школярів у процесі занять хореографією є визначення величини педагогічних дій вибіркової спрямованості та їх раціональне співвідношення, яка базується на теоретичній концепції активності розвитку. Встановлено високий рівень активності розвитку здібностей до точних рухів, відчуття часу та рівноваги у хлопчиків від 6 до 7 років; від 7 до 8 років – відчуття рівноваги, м'язових зусиль, точність рухів (хлопчики і дівчатка) та координованість рухів і відчуття часу (хлопчики); від 8 до 9 років – відчуття часу, м'язових зусиль та просторової орієнтації у хлопчиків.

Ключові слова: координаційні здібності, молодший шкільний вік, хореографія.

Abstract. Pedagogical conditions of formation of effective coordination abilities in children of primary school age in the choreography. The paper studies the problem of formation of coordination abilities in children of primary school age in the choreography. Purpose – to uncover the best pedagogical conditions of formation of the main components of the coordination abilities of children of primary school age in the choreography. Methods and organization studies: analysis and synthesis of scientific and methodological literature and pedagogical practice, methods of mathematical statistics. The study was conducted on the basis of secondary school № 7 Pereyaslav-Khmelnytsky, the experiment was attended by 59 girls and 62 boys of primary school age. The article highlights the best educational facilities for the effective formation of the main components in the structure of coordination abilities of children 6-9 years taking into account their age and sexual development. It is determined that one of the main pedagogical conditions for the formation of coordination abilities of junior pupils in the process of choreography is the determination of the value of pedagogical actions of selective orientation and their rational relation, which is based on the theoretical concept of activity of development. A high level of activity is developed for the development of abilities for precise movements, a sense of time and balance in boys from 6 to 7 years old; from 7 to 8 years – a sense of balance, muscular effort, precision movements (boys and girls) and the coordination of movements and a sense of time (boys); from 8 to 9 years – a sense of time, muscle effort and spatial orientation in boys.

Keywords: coordination abilities, primary school age, and choreography.

Постановка проблеми. Національна доктрина розвитку освіти вказує на необхідність використання різноманітних форм рухової активності та інших засобів фізичного вдосконалення, з метою збереження здоров'я громадян як найбільшої суспільної цінності. Одним із перспективних напрямів удосконалення системи фізичного виховання молодших школярів є пошук і наукове обґрунтування ефективних засобів і методів розвитку рухових якостей і координаційних здібностей дітей.

В наш час танець широко застосовують в галузі професійно-прикладної підготовки, спеціальної й позатренувальної підготовки спортсменів, фізичного виховання дошкільників та дітей молодшого шкільного віку. Проте відсутні науково-методичні розробки, які б висвітлювали всі аспекти процесу формування координаційних здібностей дітей засобами хореографії. Тому дана проблема є особливо **актуальною** і потребує детального дослідження та висвітлення.

Аналіз останніх публікацій. Сучасна теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку рекомендує включати танцювальні рухи в зміст ранкової гімнастики [5, 6], ритмічної гімнастики [2, 3, 5, 6], насичувати танцями і образними танцювальними рухами різні форми роботи з фізичного виховання [8, 11, 13, 15].

Вивченню проблеми розвитку фізичних та координаційних здібностей молодших школярів в дослідженнях останніх років [12, 15, 21] приділено багато уваги. Більшість учених, практиків, авторів сучасних програм з фізичної культури для загальноосвітніх шкіл визнають важливість розвитку координаційних здібностей в підростаючого покоління [1, 3, 6, 20]. Особливо це стосується дітей молодшого шкільного віку. У цей віковий період закладаються основи управління рухами, формуються уміння і навички, відсутність яких неможливо сформувати в старшому віці [12, 14, 17]. Все це залишає

актуальною проблемою рухового досвіду та координаційної підготовленості в молодшому шкільному віці.

Мета дослідження – розкрити оптимальні педагогічні умови формування основних компонентів координаційних здібностей у дітей молодшого шкільного віку в процесі занять хореографією.

Методи і організація дослідження: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та передової педагогічної практики, педагогічне тестування, методи математичної статистики. Дослідження проводилося на базі ЗОШ №7 м. Переяслав-Хмельницький, в експерименті взяли участь 59 дівчаток і 62 хлопчики молодшого шкільного віку.

Результати дослідження. Науковий аналіз питань особливостей формування основних компонентів координаційних здібностей учнів на уроках фізичної культури передбачає вивчення ряду педагогічних умов, які дадуть змогу ефективно побудувати навчально-виховний процес з фізичного виховання дітей 6–9 років.

Визначення ефективності запропонованих умов формування основних компонентів координаційних здібностей у дітей молодшого шкільного віку під час занять хореографією у процесі фізичного виховання здійснювалося під час проведення педагогічного експерименту на базі ЗОШ №7 м. Переяслава – Хмельницького Київської області. В експерименті взяли участь 59 дівчаток і 62 хлопчики молодшого шкільного віку. Виявлено найсприятливіші періоди для формування основних компонентів координаційних здібностей у молодших школярів, а саме: диференціювання м'язових зусиль – у хлопчиків від 7 до 9 років, у дівчаток від 6 до 8 років ($P < 0,05$); відчуття рівноваги – у хлопчиків від 7 до 8, у дівчаток від 6 до 9 років ($P < 0,05$); відчуття ритму – у хлопчиків від 6 до 7, у дівчаток від 7 до 9 років ($P < 0,05$); точність рухів – у хлопчиків від 6 до 8, у дівчаток від 8 до 9 років ($P < 0,05$); просторова орієнтація – у хлопчиків від 8 до 9 років, у дівчаток від 6 до 7 років ($P < 0,05$). Як у хлопчиків так і у дівчаток, сприятливим періодом для розвитку координованості рухів є вік від 6 до 8 років ($P < 0,05$), а відчуття часу – від 7 до 9 років, але у дівчаток показники не достовірні.

Встановлено, що визначені взаємозв'язки, інформативність показників та високий кореляційний рівень ($r > 0,70$) основних компонентів координаційних здібностей змінюється в залежності від віку та статті молодших школярів.

Високий кореляційний взаємозв'язок у 6-ти річному віці зафіксовано між показниками здібності до управління часовими, силовими та просторовими параметрами рухів і відчуттям часу, точності рухів та просторовою орієнтацією ($P < 0,05$). У сім років кількість високих показників кореляції дещо знижується, але зафіксовані достовірні взаємозв'язки ($P < 0,05$) між показниками рівноваги, точності рухів, м'язовою чутливістю та відчуттям ритму. Високих кореляційних зв'язків у дітей 8-ми річного віку не виявлено. При достовірності на рівні $P < 0,05$, зафіксовані середні взаємозв'язки між показниками рівноваги, відчуттям часу, координованістю, точністю рухів. Для дітей 9-ти річного віку характерним є збільшення кількості взаємозв'язків високого кореляційного рівня. Значну інформативність у цьому віці мають показники точності рухів і рівноваги, координованості рухів, відчуття часу і ритму, просторової орієнтації та здібністю до диференціювання м'язових зусиль.

Специфіка педагогічних умов ефективності формування координаційних здібностей молодших школярів в процесі занять хореографією зумовлена не лише сутністю та змістом цього процесу, але й особливостями сучасної школи і віковими й індивідуальними особливостями учнів [10, 13, 25]. Що, в свою чергу, вимагає пошуку нових підходів до реалізації освітніх завдань, нових шляхів і оптимізації навчання.

Педагогічні умови, які забезпечують ефективність процесу формування основних компонентів координаційних здібностей дітей молодшого шкільного віку в процесі

занять хореографією, об'єднуються у дві групи. До першої належить система організації освітнього процесу, до другої – комплекс додаткових умов, що впливають на досягнення мети навчання, зокрема: формування інтересу до занять фізичними та танцювальними вправами і підвищення рухової активності дітей.

Враховання особливостей фізичного та психічного розвитку учнів 1–4 класів у процесі формування структури координаційних здібностей передбачає правильний підбір змісту навчального матеріалу з хореографії, засобів загальної та спеціальної фізичної підготовки на основі фізичних можливостей та психічної готовності учнів. Важливе значення має підбір засобів хореографії з урахуванням сенситивних періодів розвитку рухових якостей, анатоμο-фізіологічних особливостей та психологічних закономірностей росту і розвитку організму молодших школярів.

Якість засвоєння змісту навчального матеріалу залежить від використання адекватних та сучасних засобів навчання [1, 8, 18, 22]. Тому, на наш погляд, з молодшими школярами доцільно застосовувати елементи хореографічної спрямованості, що супроводжуються високою емоційністю та динамічністю; раціонально запобігати монотонності та одноманітності у фізичному вихованні для підтримання активності та інтересу учнів до занять фізичними вправами.

Підвищення ефективності процесу формування координаційних здібностей учнів 1–4 класів в процесі занять хореографією можливе при дотриманні наступних педагогічних умов: врахуванні у процесі навчання фізичних та танцювальних вправ особливостей фізичного та психічного розвитку молодших школярів та принципів фізичної культури; реалізації індивідуального підходу шляхом диференціації за певними ознаками; комплексного підходу до діагностики координаційної підготовленості учнів; застосування адекватних і сучасних засобів; поєднання процесу формування координаційних здібностей із спеціальною фізичною підготовкою.

Висновки. Отже, успішність формування структури координаційних здібностей молодших школярів та її основних компонентів у процесі занять хореографією на уроках фізичної культури в школі, зумовлена врахуванням особливостей фізичного та психічного розвитку учнів початкової школи та принципів фізичної культури, індивідуалізацією процесу використання елементів хореографії, застосуванням адекватних і сучасних засобів навчання, поєднанням процесу формування рухових умінь із спеціальною фізичною підготовкою, комплексним підходом до діагностики спеціальної координаційної підготовленості та контролем за рівнем сформованості основних її компонентів.

1. Аршавский ИА. Физиологические механизмы и закономерности индивидуального развития. М. : Наука, 1981. 282 с.
2. Бернштейн НА. О ловкости и ее развитии. М. : Физкультура и спорт, 1991. 228 с.
3. Бернштейн НА. О построении движений. М. : Медгиз, 1947. 255 с.
4. Платонов ВМ, Булатова ММ. Координация спортсмена і методика її вдосконалення : навч.-метод.посіб. К., 2002.
5. Майорова ЛТ. Закономірності розвитку координаційних здібностей у дітей 7–10 років. / под ред. Л. Т. Майорова, Н. Г. Лопіна, В. І. Усакова. Красноярськ, 2006.
6. Лях ВИ. Сенситивные периоды развития координационных способностей детей в школьном возрасте. Теория и практика физической культуры. 1990; № 3: 15-18.
7. Мартыненко ЕВ. Педагогические условия формирования хореографических умений детей 5-6 летнего возраста в дошкольных учреждениях : дис... канд. пед. наук : 13.00.08. Бердянск, 2005. 246 с.
8. Масляк ИП. Изменение уровня физической подготовленности младших школьников под влиянием специальных упражнений, направленных на улучшение функционального состояния анализаторов : дис... канд. наук по физ. воспитанию и спорту : 24.00.02. Х., 2007. 315 с.
9. Погребная ЕА. Танцевально-двигательная подготовка как фактор модернизации содержания физического воспитания детей 5–6 лет : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Краснодар, 2003. 19 с.

10. Chuprun NF. (2014). Formation of Primary School Pupils' Coordination Abilities while Engaging in Choreography. Thesis for the Candidate Degree in Pedagogics, speciality 13.00.02 – Theory and methods of teaching (physical education, basic health). National Pedagogical Dragomanov University. Kyiv, 2014.
11. Davies M. (2003). Movement and Dance in Early Childhood. London: Paul Chapman Publishing.
12. Huang, SY, Hogg, J, Zandieh, S, Bostwick, SB. (2012). A ballroom dance classroom program promotes moderate to vigorous physical activity in elementary school children. *American Journal of Health Promotion*, 26(3), 160-165.
13. Firileva ZhE., Saikina EG. (2007) The program of additional education of health therapeutic and preventive dance for preschoolers and school age (Fitness-Dance). SPb: Pub-tion RGPU named. A.I. Hertsen, 48 p.
14. Jennifer L. El-Sherif (2016). Learning, Teaching and Assessing Dance in Physical Education. *A Journal for Physical and Sport Educators*. Volume 29, 2016 doi.org/10.1080/08924562.2016.1205540.
15. K. Andrew R. Richards James Ressler (2015). Benefits of Implementing a Dance Unit in Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance* Volume 28, 2015 doi.org/10.1080/08924562.2015.1066613.
16. Liakh VI. (2006). Koordinacionnye sposobnosti [Coordination abilities], Moscow, Division, pp. 132-134.
17. Rafferty S, Redding E, Irvine S, Quin E. (2007). The effects of a one-year dance-specific fitness training program on undergraduate modern dance students: an experimental study. *Abstract. J Dance Med Sci*. 2007; 11(1): 16.
18. Roters TT. (2007). The lesson of rhythmic as a component of physical and spiritual schoolchildren' development. *Pedagogy, psychology and methodical and biological problems of physical education and sport*. №5.
19. Sansom A. (2015). Empowering encounters in New Zealand early childhood settings. In: *Dance Education around the World. Perspectives on dance, young people and change*. (Ed. Svendler Nielsen, C. and Burridge, S.). New York: Routledge, pp. 22-31.
20. Sansom AN. (2013). Dance with connections to moving and playing in the early years. In B. Clark, A. Grey, L. Terreni (Eds.) *Arts in early childhood education : kia tipu te wairua toi : fostering the creative spirit* (pp. 100-112). Auckland: Pearson.
21. Sansom AN. (2013). Daring to Dance: Making a Case for the Place of Dance in Children's and Teachers' Lives within Early Childhood Settings. In F. McArdle, G. Boldt (Eds.) *Young Children, Pedagogy and the Arts: Ways of Seeing* (pp. 34-49). New York: Routledge.
22. Stephen L. Cone (2015). An Innovative Approach to Integrating Dance into Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance* Volume 86, 2015 doi.org/10.1080/07303084.2016.1131557
23. Stephanie Little & Tina Hall (2017). Selecting, Teaching and Assessing Physical Education Dance Experiences. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. Volume 88, 2017. doi.org/10.1080/07303084.2016.1260075.
24. Vilchkovskyi E., Kurok O.I. (2007) Physical education of children in pre-school institution. K., 2001.
25. Volkov LV. (2010). Sports training for younger students. M.: Enlightenment of Ukraine. 388 c.

References

1. Arshavskiy YA. Fyzyolohycheskye mekhanizmy y zakonomernosty yndyvudualnoho. M. : Nauka, 1981. 282 s.
2. Bernshtein NA. O lovkosty y ee razvytyy. M. : Fyzkultura y sport, 1991. 228 s.
3. Bernshtein N A. O postroenyy dvyzheniy. M. : Medhyz, 1947. 255 s.
4. Platonov VM, Bulatova MM. Koordynatsiia sportsmena i metodyka yii vdoskonalennia : navch.-metod. posib. K., 2002.
5. Maiorova LT. Zakonomirnosti rozvytku koordynatsiinykh zdbnostei u ditei 7–10 rokiv / pod red. L. T. Maiorova, N. H. Lopina, V. I. Usakova. Krasnoiarsk, 2006.
6. Liakh VY. Sensyivnye peryody razvytyia koordynatsyonnykh sposobnostei detei v shkolnom vozraste. *Teoriya y praktyka fyzycheskoi kultury*. 1990; № 3: 15-18.
7. Martymenko EV. Pedahohycheskye usloviya formirovaniya khoreorafycheskykh umenyi detei 5–6 letneho vozrasta v doshkolnykh uchrezhdeniyakh : dys... kand. ped. nauk : 13.00.08. Berdiansk, 2005. 246 s.
8. Masliak YP. Yzmenenye urovnia fyzycheskoi podgotovlennosti mladshykh shkolnykov pod vliyaniem spetsyalnykh upravleniy, napravlenykh na uluchsheniye funktsionalnoho sostoianiya analizatorov : dys... kand. nauk po fiz. vospytaniyu y sportu : 24.00.02. Kh., 2007. 315 s.
9. Pohrebnaia EA. Tantsevalno-dvyhatelnaia podgotovka kak faktor modernyzatsyy sodержaniya fyzycheskoho vospytaniya detei 5-6 let : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Krasnodar, 2003. 19 s.
10. Chuprun NF. (2014). Formation of Primary School Pupils' Coordination Abilities while Engaging in Choreography. Thesis for the Candidate Degree in Pedagogics, speciality 13.00.02 – Theory and methods of teaching (physical education, basic health). National Pedagogical Dragomanov University. Kyiv, 2014.

11. Davies M. (2003). *Movement and Dance in Early Childhood*. London: Paul Chapman Publishing.
12. Huang SY, Hogg J, Zandieh S, Bostwick SB. (2012). A ballroom dance classroom program promotes moderate to vigorous physical activity in elementary school children. *American Journal of Health Promotion*, 26(3): 160-165.
13. Firileva ZhE, Saikina EG. (2007) The program of additional education of health therapeutic and preventive dance for preschoolers and school age (Fitness-Dance). SPb: Pub-tion RGPU named. A.I. Hertsen, 48 p.
14. Jennifer L. El-Sherif (2016). Learning, Teaching and Assessing Dance in Physical Education. *A Journal for Physical and Sport Educators*. Volume 29, 2016 doi.org/10.1080/08924562.2016.1205540.
15. K. Andrew R. Richards & James Ressler (2015). Benefits of Implementing a Dance Unit in Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance* Volume 28, 2015. doi.org/10.1080/08924562.2015.1066613
16. Liakh VI. (2006). *Koordinacionnye sposobnosti [Coordination abilities]*, Moscow, Division, pp. 132-134.
17. Rafferty S, Redding E, Irvine S, Quin E. (2007). The effects of a one-year dance-specific fitness training program on undergraduate modern dance students: an experimental study. *Abstract. J Dance Med Sci*. 2007; 11(1): 16
18. Roters TT. (2007). The lesson of rhythmic as a component of physical and spiritual schoolchildren's development. *Pedagogy, psychology and methodical and biological problems of physical education and sport*. №5.
19. Sansom A. (2015). Empowering encounters in New Zealand early childhood settings. In: *Dance Education around the World. Perspectives on dance, young people and change*. (Ed. Svendler Nielsen, C. and Burridge, S.). New York: Routledge, pp. 22-31.
20. Sansom AN. (2013). Dance with connections to moving and playing in the early years. In B. Clark, A. Grey, L. Terreni (Eds.) *Arts in early childhood education : kia tipu te wairua toi : fostering the creative spirit* (pp. 100-112). Auckland: Pearson.
21. Sansom A N. (2013). Daring to Dance: Making a Case for the Place of Dance in Children's and Teachers' Lives within Early Childhood Settings. In F. McArdle, G. Boldt (Eds.) *Young Children, Pedagogy and the Arts: Ways of Seeing* (pp. 34-49). New York: Routledge.
22. Stephen L. Cone (2015). An Innovative Approach to Integrating Dance into Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance* Volume 86, 2015 doi.org/10.1080/07303084.2016.1131557.
23. Stephanie Little Tina Hall (2017). Selecting, Teaching and Assessing Physical Education Dance Experiences. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance* .Volume 88, 2017. doi.org/10.1080/07303084.2016.1260075
24. Vilchkovskyi ES, Kurok OI. (2007) *Physical education of children in pre-school institution*. K., 2001.
25. Volkov LV. (2010). *Sports training for younger students*. M.: Enlightenment of Ukraine. 388 c.

Цитування на цю статтю:

Чупрун НФ. Умови формування координаційних здібностей молодших школярів засобами хореографії. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2019 Берез 26; 33: 119-124

Відомості про автора:

Чупрун Наталія Федорівна – доцент, Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди (Переяслав-Хмельницький, Україна)

e-mail: chuprunn@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-4393-1414>

Information about the author:

Chuprun Nataliia Fedorivna – Associate Professor (Ph. D.), Gregory Skovoroda Pereyaslav-Khmelnitsky State Pedagogical University (Pereyaslav-Khmelnitsky, Ukraine)